

MASARYKOVA UNIVERZITA
FILOZOFICKÁ FAKULTA

**ALBRECHT DÜRER: ŽENA SLNKOM ODETÁ
A SEDEMHLAVÝ DRAK**

DU0105 Písomná postupová skúška

Meno: Emília Kutašová

UČO: 413826

Odbor: FF DU Dejiny umenia

Ročník: 1.

Dňa: 6.7. 2013

OBSAH

Úvod	2
1 Dürerov život.....	3
2 Spôsob tvorby a dielo	5
3 Žena slnkom odetá a sedemhlavý drak (1498)	7
3.1 Základné informácie	7
3.2 Námet	7
3.3 Popis a interpretácia diela	8
Záver	10
Zoznam použitej literatúry	11

ÚVOD

Pri výbere témy mojej práce ma ovplyvnilo moje rodinné prostredie. Moja sestra študuje grafický dizajn a preto som uvažovala nad výberom nejakej grafiky. Nebolo teda nad čím dlho rozmýšľať, veď kto bol v grafickom umení väčším majstrom ako práve Albrecht Dürer. Ten mimo iných už oddávna patril medzi mojich najobľúbenejších umelcov.

Keďže pochádzam z rodiny hlboko kresťansky založenej, môj výber sa zúžil na výber s náboženskou tematikou. Siahla som po jeho súbore drevorezov *Apokalypsa*, ten ma totiž zaujal aj na našich školských prednáškach.

Bohužiaľ som nemala možnosť osobne vidieť toto úchvatné dielo, spoliehala som sa však na fakt, že hlavnou funkciou grafiky je práve jej reprodukovateľnosť a tak som v knižnici listovala publikácie s vyobrazeniami Apokalypsy a hľadala, ktorý z drevorezov by ma oslovil. Za obeť mi padol deviaty výjav, *Žena slnkom odetá a sedemhlavý drak* a to predovšetkým svojou jednoduchou čitateľnosťou a majstrovským spracovaním vlastným Dürerovi. Na výber z veľkej časti zapôsobilo aj moje už predošlé oboznámenie sa s textom Zjavenia sv. Jána, z ktorého mi najviac utkvil v pamäti práve táto kapitola.

Vo svojej práci v krátkosti načrtnem životnú púť umelca, oboznámim vás s jeho najvýznamnejšími dielami a nakoniec sa budem zaoberať popisom samotného diela, ktoré som si zvolila.

1 DÜREROV ŽIVOT

Albrecht Dürer sa narodil 21. mája 1471 v Norimbergu, ako tretie z osemnástich detí. Jeho otec, známy ako Albrecht Dürer starší, pôvodom z Maďarska bol skvelým zlatníkom a rovnako synom zlatníka a tlačiaru Antona Koberga, je teda jasné, po kom Dürer zdedil umelecké sklony a remeselnícku zručnosť.

Pôvodné znenie mena Dürer v maďarčine znamená „výrobca dverí“, alebo samotné „dvere“¹ a tie sa tiež objavujú v erbe rodu Dürerovcov, čo svedčí o kvalite a význame ich práce. K výborným podmienkam rozkvetu Albrechtovho talentu prispieval aj fakt, že Norimberg bol v tom čase mestom, kde sa stretávali vzdelanci, umelci a obchodníci z rôznych krajín.

Už v ranom detstve sa u nášho umelca prejavovali tendencie pokračovať v stopách svojich predkov, avšak s miernym odklonom, pretože po pár rokoch výpomoci v otcovej dielni bolo zrejmé, že je mu bližšia kresba, ako zlatníctvo. Otec mladého, vtedy len pätnásťročného Dürera poslal ako učňa k tlačiarovi a maliarovi Michaelovi Wolgemutovi z Norimbergu, ktorého poznali vďaka styku s Dürerovim dedkom.

Po skončení výučby sa Dürer roku 1490 vybral na skusy, ako bolo v Nemecku zvykom a namieril si to do Colmaru, do dielne Martina Schongauera, popredného grafika, no ten krátko pred jeho príchodom zomrel. Umelec chvíľu pobýval u Schongauerových bratov a vo svojich cestách pokračoval do Frankfurtu, Nizozemska, Štrasburgu a Bazileje.

Roku 1494 sa oženil s Agnesou Freyovou, dcérou norimberského zlatníka. Manželstvo však bolo dohodnuté, čo mohlo byť jeden z dôvodov, prečo nikdy nemali deti.

Krátko po uzavretí manželstva sa Dürer znova vybral na cestu, tento krát do Talianska. Tam sa po prvýkrát zoznámil s myšlienkami humanizmu a dielami vtedy už renesančných umelcov.

Po návrate do Norimbergu si umelec založil vlastnú maliarsku dielňu, s ktorou získal úspech a zoznámil sa s viacerými významnými osobnosťami. Medzi najvýznamnejších patrí saské knieža Fridrich III. Múdry pre ktorého vyzdobil kaplnku v Innsbrücku a neskôr sa stal jeho dobrým priateľom. V dielach z tohto obdobia je vidieť dokonale zvládnuté remeslo a evidentný je aj vplyv renesancie, ktorý si odniesol zo svojich ciest.

Aj napriek tomu, že sa tešil úspechu a spoločenskému uznaniu mával Albrecht často depresívne a melancholické nálady, čomu iste neprospela smrť jeho otca v roku 1502, kedy na neho padla ťarcha zaopatrenia celej rodiny.

Vtedy sa naplno zahĺbil do práce a veľa mu priniesla aj návšteva benátskeho umelca Jacopa de Barbari v Norimbergu, od ktorého sa naučil mnoho o perspektíve a anatómii.

V jeho tridsiatich štyroch rokoch uskutočnil ďalšiu cestu do Talianska, kde pobudol v rodine bankárov Fuggerovcov. V krajine ho prijali s veľkou úctou, ako významného umelca.

V Benátkach sa stretol s Hieronymom Boschom a s Leonardom da Vincim zas v Miláne.

Keď sa opäť vrátil do Nemecka, bol z neho muž s obrovskou reputáciou, ktorá sa šírila po celej Európe a kúpil si a svoj prvý vlastný dom v Ziegelglasse.

---

¹ maďarský preklad mena znie „Ajtósi“

Roku 1512 sa Albrecht dostal pod patronát Maximiliána I. Habsburského. Oslobodený od finančných ťažkostí sa tak mohol naplno oddať umeleckej tvorbe. Atmosféra vtedajšej Európy však nebola ani zďaleka pokojná. Krajiny boli sužované morom a inými chorobami a v Nemecku sa šírili myšlienky náboženskej reformácie. Počas tohto obdobia sa Dürer prikláňal k ideológii Martina Luthera, a bol v styku s viacerými dôležitými reformátormi, ako Ulrichom Zwinglim, alebo Filipom Melanchtonom, napriek tomu sa nikdy nevzdal katolíckej viery.

Po Maximiliánovej smrti sa Dürer spolu s manželkou roku 1520 vypravil na poslednú veľkú cestu a to do Antverp v Nizozemsku. Zoznámil sa tam s mnohými významnými maliarmi a počas celej cesty si viedol záznamy. Cieľom jeho cesty však bol Aachen, kde sa mala uskutočniť korunovácia Karla V., ako Maximiliánovho nástupcu, aby si tak zaistil jeho priazeň a uplatnil si penziu, prisľúbenú svojim bývalým patrónom. Následne bol pozvaný do Dánska namaľovať portrét dánskeho kráľa Kristiána II.

V závere cesta Dürerovi značne podlomila zdravie, ochorel a len ťažko sa zotavoval.

Obmedzil umeleckú činnosť a venoval sa skôr teoretickým štúdiám.

Albrecht Dürer zomrel 6. apríla 1528 v Norimbergu a bol pochovaný na vtedajšom Johannisovom cintoríne. Zanechal po sebe značné imanie, mimo iného aj jeho dom, v ktorom dnes sídli múzeum.

2 SPÔSOB TVORBY A DIELO

„A popravde, ak by tento muž- tak výnimočný, tak vytrvalý a tak všestranný – bol rodákom z Toskánska, miesto z Flámska, a mohol by študovať poklady Ríma, tak ako sme to urobili my, bol by najlepším maliarom našej krajiny, tak ako bol najlepším a najvychýrenejším maliarom, aký sa kedy objavili medzi Flámmi.“²

Týmito slovami charakterizoval Albrechta Dürera azda najvýznamnejší historik umenia renesancie, Giorgio Vasari. Aj napriek tomu, že si Vasari zamenil Norimberg za Flámsko a nebol oboznámený ani s Dürerovými cestami po Taliansku, je evidentné obrovské nadšenie, ktoré umelcova tvorba vyvolávala. Pretože len málokto severský maliar sa objavil vo Vasariho slávnych *Životopisoch*.

Najväčšou umelcovou silou bola predovšetkým jeho všestrannosť, schopnosť obsiahnuť vo svojom diele nie len jednu z umeleckých techník, ale hneď niekoľko. Bol vyučeným zlatníkom, vynikal v kresbe i maľbe a jeho grafiky sa dodnes radia medzi tie najdokonalejšie a najdetailnejšie diela aké kedy v tomto odvetví umeleckej tvorby vznikli.

Dürerove maliarske diela nás privádzajú do údivu najmä dôkladnosťou a čistotou práce. Práca so štetcom bola bohatá v textúre i farebnosti. Vďaka svojim cestám dosiahol vysoký stupeň schopnosti zmocniť sa klasických foriem. V obrazoch *Adam a Eva*³ z roku 1507 im však prepožičal aj istú zmyslovosť, vďaka uvoľnenému postoju postáv.

Dürer bol bystrým pozorovateľom života, ktorého záľuba v móde a spoločenskom vystupovaní, a ktorého priam posadnutosť v ich zaznamenávaní z neho spravili jedného z najuznávanejších portrétistov renesancie. To sa prejavilo už v jeho najranejšom prevedení autoportrétu perokresbou, kde sám seba spodobil ako trinásťročného.

Ako portrétista bol významne ovplyvnený jeho priateľom Giovannim Bellinim, s ktorým sa stretol na svojej druhej ceste do Talianska. Dürera zaujal hlavne spôsob akým Bellini vytváral kompozíciu obrazu a menší ťah štetcom, no nebol ochotný vzdať sa zobrazovania vnútorného sveta a charakteru portrétovaných. To sa stalo hádam aj najrozpoznatelnejším znakom jeho portrétov. Pre porovnanie uvediem Dürerov *Portrét muža*⁴, z roku 1506 a iný *Portrét muža*⁵ od Giovanniho Belliniho z roku 1505.

Silne inšpirovaný spôsobom Belliniho tvorby vytvoril oltárny obraz *Ružencová slávnosť*⁶, ktorým umlčal prípadných kritikov.

---

² „ E nel vero, se quest'uomo si raro, si diligente e si universale avesse avuto per patria la Toscana, come egli ebbe la Fiandra, ed avesse potuto studiare le cose di Roma, come abbiám fatto noi, sarebbesi stato il miglior pittore de' paesi nostri, si come fu il più raro e il più celebrato che abbiám mai avuto i fiaminghi. „

Giorgio Vasari on Albrecht Dürer

SIMON OAKES, *Dürer e l'Italia*, in: *Reviews of the exhibitions*, (edd.) Kristina HERMANN FIORE, str. 116

³ *Adam und Eva*, 1507, Museo del Prado, Madrid

⁴ *Portrait of a man*, 1506, Palazzo Rosso, Janov

⁵ Workshop of Giovanni Bellini, *Portrait of a man*, c.1505, Galleria degli Uffizi, Florencia

⁶ *Das Rosenkrantzfest*, 1506, Národní galerie, Praha

V dvoch obrazoch *Štyroch apoštolov*⁷ je zas vidieť, ako rafinovane dokázal naložiť s náboženskou tematikou, keď sa mnohým teoretikom podsúva predstava, že títo Ježišovi učenici symbolizujú i štyri ľudské temperamenty.

Najobľúbenejším vyjadrovacím prostriedkom Albrechta boli grafiky, ktorých po sebe zanechal značné množstvo a priniesli mu najväčšiu slávu. Vzorom mu bola práca Martina Shongauera, no obzvlášť vnímavo upriamil svoju pozornosť na grafiku Andrea Mantegnu a Antonia del Pollaiuolu. V jeho skorých dielach pracoval s technikou drevorezu. Náčrt prevádzal priamo do dreva, alebo na drevenú tabuľu prilepil kresbu na papieri. Takto vznikol napríklad aj súbor *Apokalypsa*, ktorému sa vo svojej práci venujem. Neskôr si osvojil i techniku medirytu, pomocou ktorej vyhotovil i *Melanchóliu*⁸. V grafikách, ktoré vznikali po príchode z jeho ciest dokázal rozvinúť efekt šerosvitu.

Maliar sám so sebou nikdy nebol spokojný, znova a znova sa chytal grafického pera a odovzdane sa zahĺbil do štúdia perspektívy a anatómie ľudského tela, mnoho sa naučil aj od benátskeho umelca Jacopa de Barbari, po jeho návšteve v Norimbergu.

Nikto nedokázal napodobňovať prírodu tak trpezlivo, verne a s takou presnosťou, ako práve Dürer. Jeho cieľom ale nebolo samotné zobrazenie prírody, ale to aby prostredníctvom nej dokázal presvedčivejšie a vyjadriť obsah svojich diel.

Jedným z výsledkov jeho štúdia je maľba *Zajac*⁹ z roku 1502 alebo *Veľký buseň*¹⁰, ktorý namaľoval o rok neskôr. Jeho experimentovanie s ľudskými proporciami vyvrcholilo v slávnej medirytine *Adam a Eva*¹¹, z roku 1504. Od čias antiky sa tak ako jeden z prvých navrátil k zobrazovaniu aktov.

Nedovolím si opomenúť ani jeho teoretické spisy. Ako sa vyjadril sám Dürer: „*rozumnému úsudku sa nič tak nehnuší, ako dielo spáchané bez technických znalostí, aj keď prevedené so starostlivosťou a pozornosťou. Teraz dôvod, prečo si maliari tohto druhu nie sú vedomí vlastného omylu, je, že sa nenaučili geometrii, bez ktorej sa nikto nemôže stať úplným umelcom*“¹² Z tohto presvedčenia autor vydal štúdie *Poučenie o meraní*¹³ a *Náuka o upevňovaní*.

Jeho poznatky o ľudskom tele, po dvadsiatich štyroch rokoch jeho práce a bádania vyšli ako *Štyri knihy o ľudských proporciách*¹⁴. Zaujal teda významné miesto i medzi teoretikmi umenia.

---

⁷ *Die Vier Apostel*, 1506, Alte Pinakothek, Mníchov

⁸ *Melancholia I*, 1514, Staatliche Kunsthalle, Karlsruhe

⁹ *Feldhase*, 1502, Albertina, Viedeň

¹⁰ *Das große Rasenstück*, 1503, Albertina, Viedeň

¹¹ *Adam und Eva*, 1504. Metropolitan Museum Of Art, New York

¹² Milard Mulch, *History Of Painters*, [online], 1997-2011, [cit. 5.júla 2013],

<http://www.historyofpainters.com/durer.htm>

¹³ *Underweysung der Messung*, 1525

¹⁴ *Vier Bücher von menschlicher Proportion*, 1528

3 ŽENA SLNKOM ODETÁ A SEDEMHLAVÝ DRAK (1498)

3.1 ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

Žena slnkom odetá a sedemhlavý drak je deviatym z celkovo pätnástich grafík súboru *Apokalypsa*, ktorý bol vydaný Albrechtom Durerom v Norimbergu roku 1498. Grafika s rozmermi 39,2 x 28,3 cm bola vytvorená technikou drevorezu do hruškového dreva. Pri určovaní súčasnej lokality nastáva problém, viacero kusov bolo totiž rozobraných a dnes sa predávajú, alebo vystavujú samostatné listy. Exemplár celého súboru z prvého vydania roku 1498 sa nachádza v Staatliche Kunsthalle v Karlsruhe.

3.2 NÁMET

Námet práce autor čerpal zo Svätého písma. Pätnásť scén zo Zjavenia sv. Jána sprevádza textom z biblie v oboch nemeckom i latinskom jazyku. S prácou začal na podnet zo strany jeho priateľa Willibalda Pickheimera pravdepodobne počas svojej prvej cesty do Talianska medzi rokmi 1494 a 1495.

Cyklus drevorezov vznikol v čase, kedy sa v Európe objavovali myšlienky humanizmu, človek sa odvracia od slepeho nasledovania cirkvi a viac sa spolieha na vlastný rozum. Mnohí ľudia uverili milenialistickým vizionárom, ktorí hlásali že roku 1500 nastane koniec sveta. Námet apokalypsy bol v preto v tej dobe vysoko aktuálny. Presvedčenie, že svet je na jeho sklonku, podporovala aj súčasná situácia v samotnom Nemecku ale i celej Európe. Nemecko sa zmietať vo vlne nepokojov, hladomoru, no predovšetkým sa ozývali hlasy kritizujúce cirkev.

Všetky tieto udalosti boli ľuďmi chápané ako znaky, že apokalypsa je už blízko a nezvratiteľná. Dá sa teda povedať, že Dürerovo dielo ľudí v podstate pripravovalo na blížiacu sa hrôzu spojenú s koncom sveta.

Mňa zo súboru oslovila deviata scéna, zachycujúca dej 12. kapitoly Zjavenia sv. Jána. V nej sa autor pri zobrazení ženy inšpiroval typom korunovanej Márie z Burgundska. Badateľná je aj podobnosť s *Neumünsterskou Madonou*¹⁵ nemeckého rezbára a sochára Tilmanna Riemenschneidera

Aby sme mohli v úplnosti pochopiť dielo, je potrebné byť oboznámený s textom Svätého písma: „1 Na nebi sa ukázalo veľké znamenie: žena, odetá do slnka, pod nohami mesiac, na hlave veniec dvanástich hviezd, 2 tehotná trápila sa a kričala v pôrodných bolestiach. 3 Ukázalo sa aj iné znamenie na nebi: ajhľa, veľký ohnivý drak, ktorý mal sedem hláv a desať rohov a na hlavách sedem diadémov. 4 Jeho chvost zmietol tretinu nebeských hviezd a zvrhol ich na zem. Tento drak sa postavil pred ženu, ktorá mala rodiť, aby zhltoť dieťa, len čo ho porodí. 5 I porodila syna, chlapca, ktorý má spravovať všetky národy železným prútom. Dieťa však bolo uchvátené k Bohu a k Jeho trónu. 6 Žena utiekla na púšť, kde jej Boh pripravil miesto, aby ju tam živil tisícdvestošešťdesiat dní. ... 13 Keď drak videl, že bol zvrhnutý na zem, prenasledoval ženu, ktorá porodila chlapca. 14 Žena však dostala dvoje

¹⁵ *Madonna*, c.1493, Katolische Pfarkirche, Neumünster, Würzburg, Nemecko

veľkých orľích krídel, aby odletela pred hadom na púšť na svoje miesto, kde by ju živili čas a časy a pol času. 15 Had vychrlil za ženou z tlamy vodu ako riekku, aby ju prúd rieky odniesol. 16 Ale zem pomohla žene: zem otvorila ústa a pohltla riekku, ktorú vychrlil drak zo svojej papule. 17 Nato sa drak rozchneval na ženu a odišiel bojovať proti ostatným z jej potomstva, ktorí zachovávajú Božie prikázanie a majú svedectvo Ježišovo. 18 I zastavil sa na morskem piesku. “¹⁶

3.3 POPIS A INTERPRETÁCIA DIELA

Na obraze vidíme tri hlavné postavy: drak, žena ožiarená slnkom a Boh.

Pri prvom pohľade na grafický list sa zdá, že by sme ho mohli rozdeliť do dvoch dejových častí.

Na dolnú polovicu, alebo presnejšie povedané dolné dve tretiny s drakom a ženou a hornú jednu tretinu s Bohom a anjelmi.

Pri pohľade na list z diaľky si ale uvedomíme, že Boh, žena „slnkom odetá“ a drak tvoria trojuholníkovú kompozíciu.

Ženu, v dolnej polovici listu môžeme označiť za Pannu Máriu, aj napriek tomu že takto v názve nie je uvedená. V biblickej interpretácii som sa stretla tiež s názorom, že žena môže stelesňovať izraelské spoločenstvo, čiže Cirkev svätú, ktorej symbolom je práve Mária. Žena je oblečená v bohato riasenom rúchu, na hlave má korunu s dvoma radmi po šesť hviezd. Z tela jej vystupuje pár orľích krídel. Stojí na polmesiaci, ktorý ju oddeľuje od zeme. Mária akoby si bola vedomá, že bude prostredníctvom viery a modlitby zachránená, plne sa odovzdáva božej vôli. Na tvári jej spočíva jemný, pokorný úsmev, z jej pohľadu, ktorý smeruje k drakovi naľavo od nej, sála pokoj. Ruky má zopäté k modlitbe. Za slnečný odev možno pokladať ostré lúče, ktoré vyžarujú z celej jej postavy.

Nad hlavou ženy vidíme dieťa, syna ženy, vynášaného do neba dvoma anjelmi. Bezpečne ho môžeme označiť za novonarodeného Ježiška. Mesiáš dvíha ruky smerom k jeho nebeskému otcovi, ktorý ho uchránil pred vyčítaním draka. Autor tu dokonale vykreslil snahu a námahu, s akou anjelici nesú plachtu zaťaženu Ježiškovým telom.

Drak, umiestnený napravo v dolnej časti obrazu, stelesňuje satana. Ten rozzúrený vystupuje z peknej priepasti s odhodlaním ženu zabiť, potom čo sa mu na nebi nepodarilo zabiť jej syna. Telo draka je okrídlené, má sedem hláv, s desiatimi rohmi. Sedem hláv v tomto prípade predstavuje sedem kopcov pohanského Ríma a súčasne aj jeho sedem kráľov, pravdepodobne od cisára Neróna po Tita. Desiat rohov znamená desať menších kráľov Ríma, ktorí satanovi taktiež otročia, číslo desať tiež vyjadruje počet plnosti. Zo štyroch hláv draka vyrastá jeden roh, zo zvyšných troch dva rohy, na každej hlave spočíva koruna, ako symbol kráľovskej moci vladárov, ktorí satanovi slúžia. Tri horné hlavy upierajú zrak na ženu naľavo. Štvrtej hlave, ktorá sa zdá byť takmer presným stredom spodnej časti obrazu šľahá z papule prúd vody, ktorý ju míňa. („Ale zem pomohla žene: zem otvorila ústa a pohltla riekku, čo vychrlil

¹⁶ Sväté písmo, NZ, Zjv, kap.12, 1-6, 13-18

drak zo svojej papule.“¹⁷) Ďalšie dve hlavy sú od ženy odvrátené, jedna z nich reve s otvorenou papuľou a posledná hlava zlostne vyfukuje z nosa paru. Dlhý chvost draka presahuje do hornej polovice obrazu aby „*zmietol tretinu nebeských hviezd*“¹⁸.

Centrom hornej polovice obrazu je Boh, sídliači v nebeskej krajine. Je zobrazený ako starý mudrc s dlhými vlasmi a bradou, okolo hlavy sa mu skveje svätožiara, v podobe troch hrubých zväzkov lúčov. Odetý je v rúchu s detailne vypracovanou drapériou. Svoj pohľad upiera dole na ženu a gestom pravej ruky ju žehná, alebo sa to dá vykladať tak, že práve týmto gestom prepožičiava žene pár orlích krídel, vďaka ktorým sa zachráni pred záhubou. Ľavá ruka je položená v jeho lone, pridržiavajúc odev.

Postava Boha je akoby posadená do výklenku modelovaného oparom mrakov, tvoriacich takmer dokonalý polkruh a zdanlivo oddeľujúcich horný dej obrazu od toho spodného. Po ľavej strane Boha sa nad oblakmi vznáša postava dospelého anjela. Podľa toho, že si spoza pásu vyberá meč môžeme predpokladať, že je to archanjel Michal prichádzajúci na pomoc v boji s drakom.

Na pravej strane oblačného polkruhu sú vyobrazené hviezdy, ktoré sa, ako som už spomínala vyššie, drak pokúša zmiast' z neba. Spoza oblakov vykukujú dvaja malí modliaci sa anjelici, umiestnený v presnej línii s hlavou Boha.

Na grafickom liste nechýba ani Dürerov slávny monogram, ukrytý v strede v najspodnejšej línii obrazu, kde je príroda zachytená s presnosťou tak typickou pre Dürera.

Aj napriek tomu, že sú použité jednoduchšie prvky a list nieje tak detailne zaplnený, ako sme na to zvyknutí z Dürerových neskorších prác, je pozoruhodné, ako presvedčivo a mocne nám autor podal námet. Nedá sa mu uprieť titul génia, prejavujúci sa v každom ťahu rezu.

---

¹⁷ *Sväté písmo*, NZ, Zjv, kap.12, 1-6, 13-18

¹⁸ *tamtiež*

ZÁVER

Albrecht Dürer nám po sebe zanechal bohaté množstvo malieb, kresieb a predovšetkým grafik.

Ako jeden z mála umelcov svojej doby dokázal pracovať s viacerými technikami, ktoré doviedol do majstrovstva a v nemeckom prostredí významne prispel k šíreniu humanistickej ideológie. Jeho dielo je harmonickým spojením nemeckej a talianskej umeleckej tradície. Dá sa dokonca povedať, že bol prvým nemeckým umelcom, ktorý sa dokázal svojou tvorbou vyrovnáť aj najvýznamnejším umelcom talianskeho renesančného umenia.

Umelec dosiahol nebývalej slávy a úspechu už počas svojho života vďaka aktívnemu cestovaniu, spoločenskému životu a spoznávaniu prác nielen domácich, ale hlavne zahraničných umelcov, s ktorými sa často aj osobne poznal. No je to predovšetkým jeho trpezlivá mravčia práca, neprestajné zdokonaľovanie sa a neúnavné štúdium, ktoré doviedli jeho talent až na úroveň génia.

Súbor drevorezov *Apokalypsa* z neho na konci 15. storočia spravil jedného z najviac celebrowaných umelcov Európy. Za to vďačil jednak vynálezu kníhtlače prostredníctvom ktorého sa kniha mohla bezuzdne šíriť a jednak tomu, že dielo bolo na tú dobu v mnohých smeroch inovatívne, už len pri porovnaní formátu s predošlými grafikami podobného charakteru.

Výjav *Žena slnkom odetá a sedemhlavý drak*, ako aj celý súbor *Apokalypsa*, je podaný tak presvedčivo vo svojej umeleckej i duchovnej sile, že poznačil všetky nasledujúce generácie ilustrátorov *Zjavenia sv. Jána* a je aj dnes často používaná v nespočetnom množstve ako biblických tak i svetských publikácií.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

- [1] STREIDER, Peter, *Dürer/von Peter Streider*, 2.vydanie, Königstein im Taunus: Karl Robert Langweische, Nachfolger Hans Köster, 1989, 400 s. ISBN 3-7845-9242-8
- [2] CHADRABA, Rudolf, *Durers Apokalypse: Eine ikonologische Deutung*, 1.vydanie, Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1964, 216 s. ISBN
- [3] DÜRER, Albrecht, Klaus Albrecht SCHRODER a Maria Luise STERNATH , *Albrecht Dürer*, Ostfidern- Ruit: Hatje Cantz Verlag, 2003, 575 s. ISBN 3-7757-1330-1
- [4] HÁJKOVÁ, Miechaela a Albrecht DURER, *Apokalypsa*, 1.vydanie, Praha: Volvox Globator, 1993, 75 s. ISBN 80-85769-13-1
- [5] KUBAS, Jozef, *Techniky umeleckej grafiky*, 1.vydanie, 1959, 442 s. F-146469
- [6] SIMON OAKES, *Dürer e l'Italia, in: Reviews of the exhibitions*, (edd.) Kristina HERMANN FIORE, Milan: Electa, 2007, 404 s. ISBN 978-88-370-5022-1
- [7] *Sväté písmo Starého i Nového zákona*, Spolok svätého Vojtecha, Trnava, 2000, ISBN 9788071623267